

INLEDARE

KATARINA HÖRLIN
REDAKTÖR

Vinternummer om värdegrunden

För flera år sedan, när Kvinnotryck var ett stencilerat medlemsblad i A5-format och en redaktös höll i sammanställningen av de engagerade texterna, ställdes på sidan två frågan "Vad är feminism för dej?"

I augustinumret 1995 svarar jourkvinna Inga Blomgren "Att vara feminist innebär för mig att arbeta för att kvinnor får samma värde som män i familj, arbetsliv och samhälle. Möten med kvinnor i jouten ger kraft och inspiration i det arbetet".

I detta nummer av Kvinnotryck frågar vi "Vilken betydelse har ideologin i ditt arbete på jouten?" Den ursprungliga idén om att kvinnor och tjejer möts i ett systerskap lyfter många upp som ett bärande element i Roks ideologi.

Kvinnotryck har talat med stödsökande som berättar hur viktigt det var att de fick komma anonymt till jouten och att där inte fanns män. Anonymitetsgarantin och kvinnoseparatismen är två andra ideologiska stöttepelare.

Journalisten Karin Alfredsson, vars bok "Den man älskar agar man?" ses som startpunkt för kvinnojourrörelsen i Sverige, känner sig ofta vilsen när det kommer till ideologi:

"Jag är praktiker, har min plattform som journalist och min förmåga att sprida information om hur verkligheten ser ut."

Karin finns på Kultursidan.

Journalistikens betydelse för hur kvinnojourrörelsens framställts talar Kvinnotrycks inbjudna "rundabordssamtalare" från kvinno- och tjejjourerna om på sidan 8.

Norska feministen Tove Smaadahl varnar för att Sverige ska gå samma utveckling som Norge till mötes. Där måste kvinnojourerna numera ta emot män. Här fruktar många att jourerna ska bli "socialtjänsten-light". Läs mer på temasidorna.

Och missa inte vad S-kvinnors nytillträdde ordförande, Lena Sommestad, vill göra för att stoppa frumporten.

Välkomna till vinterns nummer av Kvinnotryck. **K**

INNEHÅLL : KVINNOTRYCK NR 2 2011

- 3. **TEMA:** Ideologi
- 8. **REPORTAGE:** Rundabordssamtal
- 11. **KRÖNIKA:** Anette Linde
- 12. **PORTRÄTT:** Liv Strömquist
- 14. **UTBLICK:** Bolivias kvinnor
- 16. **KULTUR:** Lyrik om vardagsvåld
- 17. **SNABBA ORD:** Lena Sommestad
- 18. **Roks egna sidor:** Trygghetsnorm

REDAKTION

Kvinnotryck

E-post: redaktion@kvinnotryck.se

Prenumeration: info@roks.se

Roks

Hornsgatan 66, Stockholm

118 21 Stockholm

Omslag: Jourkvinnor och joutjejer från Roks Vårnadskonferens

Foto: Frida Ekman

Ansvarig utgivare: Angela Beausang

Redaktör: Katarina Hörlin

Layout: Jeanna Ullén

Foto: Frida Ekman och Julia Lindemalm

Reportrar: Alice Eggers, Sara Hallström,

Nicole Kling, Josefin Lundén, Ida Svedlund, Jeanna Ullén, Johanna Wiman.

Redaktionskollektiv: Anna-Maria

Carnhede, Maria Hällqwist-Pettersson,

Lena Severin, Josefin Lundén, Jeanna

Ullén, Angela Beausang och Katarina

Hörlin

Produktion: Rejäl Kommunikation AB

Tryckeri: AlfaPrint AB, Solna

JOURFOKUS:

Ideologi

"Vi måste komma ihåg vilka vi är. En rörelse av och för tjejer som ska jobba separatistiskt och bryta ner patriarkala strukturer. Vi är inte gratisocio-mer."

Temat är ideologi.
Jourkvinnor och joutjejer delar med sig av sina tankar.

Temat finns alltid att
läsa på www.roks.se

Ideologi ger trygghet

En kvinnoseparatistisk organisation, som använder en feministisk metod, vilken bygger på hjälp till självhjälp, där kvinno-solidaritet är grunden. Det är bärande tankar i Roks ideologi.

TEXT: KATARINA HÖRLIN OCH JOSEFIN LUNDÉN

– I dag du – imorgon jag. Så kan man sammanfatta idén. Jämbördiga systrar möts på jouden, säger Angela Beausang, Roks ordförande och jourkvinna sedan 30 år.

Världen förstås utifrån en könsmaktsordning. Män är överordnade och kvinnor underordnade. I den feministiska grundsynen ingår en tro att det går att förändra strukturer, som skapats för att upprätthålla mäns överordning, slår Roks fast i sin värdegrund. Värdegrunden kom ett år efter att teveprogrammet Könskriget visats 2005.

En fjärdedel av medlemsjourerna lämnade Roks, mediedrevet gick och i flera kommuner kallades jourkvinnorna till socialnämnden för att förklara vad de sysslade med, annars riskerade bidragen dras in.

– Vi sa att vi arbetade med att stötta kvinnor och barn utsatta för mäns våld. Kvinnohatets konsekvenser. Vi fick behålla bidragen, minns Kerstin Lenander, Kvinnojouren Märta i Ljungby.

En positiv effekt av programmen blev att de jourkvinnor som valde att stanna i Roks tvingades diskutera varför de var feminist.

Ideologidiskussionerna tog fart. En grupp tog 2006 fram värdegrunden för Roks verksamhet.

– Att alla står för vår gemensamma ideologi gör att jouden blir en trygg plats. Det skänker stabilitet och i förlängningen en förutsättning för de som söker stöd hos oss, skriver en jour.

Roks är kvinnoseparatistisk. På jourema finns

bara kvinnor och tjejer. Utanför förekommer flera samarbeten med män.

– I praktiken kan det ta sig uttryck i att Roks alltid ser till att till exempel kvinnor är föreläsare såvida inte det bara finns en man som är insatt i just den frågan, säger Angela Beausang.

Syftet med separatismen är att ge utrymme för tjejer och kvinnor att mötas utan mäns tolkningsföreträde. Inte helt okontroversiellt.

– Att vilja samverka med män anses normalt för kvinnor. När de väljer att inte göra det, ses det som en avvikande kvinnlighet, säger etnolog Gabriella Nilsson, som i sin avhandling "Könsmakt eller häxjakt?" beskrivit kvinnojourerörelsens historia.

– Det finns en inneboende splittring i kvinnojourerörelsen. Främst handlar den om hur förstå våldet mot kvinnor. Är det ett socialt problem eller ett könspolitiskt? Ska jourema hjälpa enskilda kvinnor eller förändra samhället? Vara separatistiska eller välkomna män? Drabbar våldet specifika grupper eller kan det drabba alla kvinnor? Grundläggande ideologiska frågeställningar.

Ena gruppen betonar ett individuellt hjälpbehov. Den andra att samhällets strukturer ska förändras. Synsätten kan krocka och Gabriella Nilsson lyfter upp striden om kvinnohuset i Stockholm, 1976, och riksmötet i Jönköping, 1994, som två tydliga ideologiska vattendelare. I striden om kvinnohuset ville en grupp förändra politiskt. De beskrevs som "otäcka, avvikande och okvinnliga, vilket minskade deras legitimitet", enligt Gabriella

FOTO: JULIA LINDEMALEN

Gabriella Nilsson.

FOTO: JIMMY ARVIDSSON

Ebon Kram.

FOTO: ROKS KANSKI

Nilsson. Den andra gruppen var mer inriktad på att stötta enskilda kvinnor och fick lokalen efter kompromisser med kommunen.

Vid riksmötet i Jönköping sattes frågan om män skulle vara med och vilken förklaringsmodell som skulle användas för att förstå våld mot kvinnor på sin spets.

– Det handlade om synen på mäns våld mot kvinnor. Där påbörjades bildandet av två olika falanger: å ena sidan de som tyckte att det var viktigt att inte stöta sig med männen

Madeleine Elgemyr.

FOTO: JEANETTE ANDERSSON

och å andra sidan vi som ville synliggöra de patriarkala strukturerna, tolkar dåvarande ordförande Ebon Kram händelserna.

Två år efter mötet hoppade 16 jourer av Roks och startade SKR, Sveriges kvinnojourers riksorganisation. Sedan dess har de båda organisationerna verkat parallellt.

Madeleine Elgemyr är aktiv i Stockholms tjejjour, som Ebon Kram grundade. Madeleine upplever ingen fysisk splittring inom jourtjejrörelsen.

– Men jag ser en individualisering. Många influeras av queerteorier som å ena sidan kritiserar patriarkat och heteronormer men å andra sidan förespråkar individuella lösningar, typ dragshow, framför gemensamma, typ samtalsgrupper, säger hon.

Feminism. Systemskap. Intersektionell analys av maktordningar framhåller andra tjejjourer som sina ideologiska tyngdpunkter.

"Vi vill belysa normer för att inkludera homosexuella, bisexuella, transtjejer och tjejer med

funktionsnedsättning", uppger en tjejjour.

Vilken är den viktigaste ideologiska framtidsfrågan?

– Att vi kommer ihåg vilka vi är. Vi är inte gratis-socionomer, utan en rörelse av och för tjejer som ska jobba separatistiskt och medvetandehöjande för att bryta ner patriarkala strukturer genom att stärka varandra, säger Madeleine Elgemyr.

Jourkvinnan Kerstin Lenander är inne på samma linje:

– Vi får inte glömma vad jourrörelsens idé en gång var. Särskilt nu när jourerna är på väg att bli "socialtjänsten-light". Vi är i grunden en feministisk kamporganisation men det börjar kännas lite urvattnat.

Nyligen hörde hon att det finns jourer som kräver legitimation av kvinnor som söker sig dit.

– Jag höll på att ramla av stolen! Var tog löftet om anonymitet vägen? En av de mest grundläggande rättigheterna för stödsökande kvinnor. Vi är ingen myndighet, utan en ideell organisation vars arbete vilar på en grundidé om systerskap.

Socialstyrelsens handbok "Våld" är bra då den tydliggör ansvar, tillägger Kerstin, men hon oroas av att den talar om jourema som "utförare av socialtjänst" med dokumentationskrav och anmälningsplikt.

– När begrepp som "professionalisering" och "placering" börjat etablera sig: vad blir nästa steg? Att stödsökande kvinnor kallas "klienter"? Vem ska avgöra vad kompetens och professionalism är? Joureernas egenart, unika kompetens och självbestämmande är livsviktigt att bevara. Vi jourkvinnor måste känna till vår organisations grundvalar, dess förmödrar och vad vi har kämpat för. **K**

År 1997 skrev Kerstin Lenander inlägget "Får 'man' vara lesbisk och jourkvinna?" i Kvinnotryck. Mottagandet av homosexuella är en viktig ideologisk fråga. "Lesbiska var väldigt osynliga trots att de alltid arbetat för heterosexuella kvinnors rättigheter. Det är viktigt hur vi bemöter bisexuella/lesbiska tjejer. Tänk på att "väninnan" som följer med till jouden kanske är partnern som utsatt henne för hot eller våld", säger Kerstin i dag.

→ WWW.ROKS.SE

§2 ROKS STADGAR

Roks är en feministisk ideell sammanslutning av självständiga kvinno- och tjejjourer med könsmaktsförståelse. Organisationen är partipolitiskt och religiöst obunden.

Därför kämpar Roks för separatismen

Roks är en kvinnoseparatistisk organisation. Det innebär att bara kvinnor kan arbeta och vara på kvinnojouren, samt sitta i styrelsen.

TEXT OCH FOTO
KATARINA HÖRLIN

”Jag behövde gråta och det hade jag aldrig kunnat inför en man”

– Människan är avancerad psykologiskt sett. Man pratar inte med vem som helst när det handlar om svåra saker. Katoliker går till en präst. När kvinnor utsätts för misshandel och våldtäkt vill man inte sitta och prata och gråta inför en man. Det här är inte som barnomsorgen, att man ska visa fina förebilder. Vi ska tänka på kvinnan, som behöver stöd. Inte att det ska se snyggt ut utifrån. Jag behövde gråta och det hade jag aldrig kunnat inför en man, säger en tidigare stödsökande kvinna till Kvinnotryck.

Idag har hon egen lägenhet, arbete och lever ett självständigt liv. Kvinnsolidariteten på jouren stärkte henne.

– Det finns stunder i människors liv när man behöver stöd, får man det just då kan man klara väldigt mycket sen. På jouren är man stark, man får prata, jourkvinnorna gick långa promenader med mig även om klockan blev mycket bara för att jag skulle få gråta färdigt. Jag hade aldrig klarat mig vidare utan jouren.

Jourkvinnan Birgitta Molang säger att kvinnoseparatismen är avgörande.

– Före detta polismästare Göran Lindberg visade att det inte är stämplat i pannan vem som är gärningsman. Vi är separatiser och efter Göran Lindberg slipper vi lägga energi på att moti-

vera detta, säger Birgitta Molang, AKH Karlstad.

Även Kerstin Lenander på Kvinnojouren Märta håller separatismen högt.

– Vissa jourer har öppnat upp för att ha män i styrelser, som anställda eller kontaktmän för att vara ”goda förebilder”. Det planeras för att jourerna också ska ta emot män i skyddat boende. För att vi ska kunna stå emot alla dessa idéer är det nödvändigt att ha vår bakgrund klar för oss. Vi ska stötta kvinnor och barn utsatta för mäns våld, och givetvis också kvinnor utsatta för våld av en kvinnlig partner, säger Kerstin och tillägger att hon inte vet några mansjourer som har skyddat boende, så behovet verkar inte vara akut.

– Därmed inte sagt att det inte förekommer att män blir utsatta, men det är väl inte kvinnojourernas uppgift att ordna för dem? Vi har fullt upp med kvinnor och barn. Jag kan tänka mig att unga par utsatta för hedersrelaterat våld kan behöva en gemensam fristad, men än en gång: är det kvinnojourernas uppgift? Vi står inför ett vägval nu. Se bara vad som sker i Norge där jourerna ålagts att ta emot män. Norge som tidigare varit ett sådant föregångsland för svenska jourer. På några år har det vänt och nu SKA de ta emot män på sina jourer. **K**

Kerstin Lenander.

Birgitta Molang.

Tjejjour vill att transpersoner inkluderas

Tjejjouren i Uppsala vill att begreppen tjej och kvinna även inkluderar transkvinnor och -tjejer. Och att det förs in i Roks värdegrund och andra utåtriktade dokument.

– Det är en utsatt grupp och därför är det extra viktigt att vara tydliga med att jourerna också är till för dem. Transfrågan är en feministisk fråga och Roks borde som feministisk organisation leda utvecklingen genom att ta ställning för dessa tjejer och kvinnor, säger Amanda Bondesson, jourtjej, vars motion om detta avslogs på förra årsmötet.

– Kanske tolkades det som att vi ville ifrågasätta separatismen med vår motion, men det

handlar inte om det, utan om att inkludera alla tjejer och kvinnor.

Roks styrelse skrev i sitt avslagsyttrande att den har ”stort förtroende för medlemsjourernas omdöme och förmåga att själva avgöra vem de tar emot i enlighet med den feministiska och kvinnoseparatistiska anda som Roks förespråkar”. **K**

TEXT: JOSEFIN LUNDÉN OCH KATARINA HÖRLIN

Amanda Bondesson, Uppsala tjejjour.

”Norska jourer på väg att avpolitiseras”

En ny lag har förändrat förutsättningarna för de norska kvinnojourerna. De ska numera ta emot män. Jourkvinnan Tove Smaadahl är mycket kritisk och uppmanar sina svenska joursystrar att se upp för en liknande utveckling.

TEXT: JOHANNA WIMAN

I fjol infördes den nya norska krisesenterlagen, som innebär att kommunerna är skyldiga att erbjuda jourverksamhet till kvinnor, män och barn. Tidigare finansierades driften av kvinnojourerna till 80 procent med statliga pengar. Numera tilldelas kommunerna statligt stöd genom ett så kallat ramtillskott, pengar som kommunerna själva får fördela som de vill.

Detta har medfört att flera kommuner, särskilt de med dålig ekonomi, inte har beviljat några pengar till krisesenterdriften. Tre jourer har lagts ned, några har sagt upp medarbetare och jourkvinnor befäras att fler jourer kommer att försvinna.

– Det har blivit alldeles tyst från de flesta av våra krisesenter. Vem ska vara de våldsutsatta kvinnornas röst? säger Tove Smaadahl, jourkvinnan och känd norsk debattör.

En konsekvens är att det blivit svårare att kombinera stödverksamheten med opinionsbildning och att synliggöra mäns våld mot kvinnor.

– En jourkvinnor kan inte längre ringa den lokala tidningen, hon ska först gå till kommunchefen

och be om lov. Många krisesenter har blivit helt avpolitiserade.

Många svenska jourkvinnor sneglar på utvecklingen i Norge. Inte minst efter Socialstyrelsens skrivelse ”Allmänna råd om socialnämndens arbete med våldsutsatta kvinnor samt barn som bevittnat våld”, där svenska kvinnojourers verksamhet beskrivs som utförande av socialtjänst, i de fall där den stödsökande kvinnan har någon form av bidrag. Formuleringen har fått jourkvinnor att frukta en utveckling där kvinnojourerna integreras i kommunal verksamhet. Det kan innebära att jourerna förlorar sin självständighet och makten över hur det egna arbetet ska utformas. Så var det i Norge.

– Vi var med i processen men det talades aldrig om att vi skulle ta emot män eller att finansieringen skulle läggas om, säger Tove Smaadahl.

När förslaget kom klubbades det igenom i Norges parlament Stortinget, trots krisesentrens protester. Tove Smaadahl uppmanar svenska jourkvinnor att vara uppmärksamma på indikationer om att jourerna ska ta emot män.

– Och se till att det först utreds vad som faktiskt behövs och vad männen i fråga vill.

Där finns en viktig del i hennes kritik av det norska förfarandet: att det faktiska behovet av skyddade boenden för män aldrig utreddes. 2010 hade Norge 22 jourer som var öppna för män, under hela året bodde bara 37 män på tio av jourerna, säger hon. Resten stod tomta.

– Det är slöseri med kommunala medel som hade kunnat användas till någonting bättre. Att hjälpa våldsutsatta kvinnor, till exempel. **K**

Tove Smaadahl.

Jourer utför socialtjänst

Socialstyrelsens ”Våld – En handbok om socialnämndens ansvar för våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld” tar upp ansvarsfördelningen mellan kvinnojourer och socialnämnden i Sverige.

– Ideella kvinnojourer kan i kraft av sin oberoende roll avgöra om de vill genomföra insatser enligt socialtjänstlagen på uppdrag av socialnämnden eller inte. Alla jourer som tar emot kvinnor med ett biståndsbeslut om till exempel boende genomför socialtjänst, förklarar Marit Birk, jurist på Socialstyrelsen.

Om jouren genomför insatser åt socialtjänsten blir den ”utförare av socialtjänst” och måste följa de tillämpliga delar av lagar och regler som styr socialtjänsten, som anmälningsplikt.

– Jag tycker personligen att det är viktigt att

slå vakt om kvinnojourers självständiga roll, att det ska vara möjligt för kvinnor som inte vill ha kontakt med socialtjänsten att söka sig dit. Men för den våldsutsatta kvinnan är det inte optimalt om det inte är tydligt när jouren ”utför socialtjänst”. Jourkvinnorna ska kunna ta ställning till vad som förväntas av dem, och därpå antingen avböja eller ta uppdraget. Det är också viktigt att jouren samtidigt som den ”utför socialtjänst” kan fortsätta driva opinionsbildande verksamhet. Det viktiga är att man i varje stund vet vilken roll man har, säger Marit Birk. **K**

Handboken VÅLD finns att ladda ner gratis på www.socialstyrelsen.se.

Tjejer ska få ta plats

Finns kvinno- och tjejjourerna om tjuo år? Ja, det tror i alla fall (från vänster) Gunilla Nordenfors, Vera Yllner och Toktam Jahangiry. "Om jag fått frågan när jag vi startade rörelsen på 70-talet hade jag sagt nej. Men nu, efter alla års engagemang så har jag nog fått inse att det kommer ta tid att förändra samhället", säger Gunilla.

Ideologin är en viktig grund för engagemanget på jouren. Det stod klart när Kvinno-tryck bjöd in jourkvinnor och jourtjejer för en diskussion.

TEXT OCH FOTO:
IDA SVEDLUND

Gunilla Nordenfors, Vera Yllner och Toktam Jahangiry befinner sig i olika delar av livet, kommer från olika platser, men delar engagemanget för kvinnans rättigheter. De har aldrig förr mötts, när de ses på Roks kansli en oktobereftermiddag. Alla är överens om att ideologin är central för jourarbetet.

Gunilla: I möten med kvinnor på jouren har jag ideologin med mig i bakhuvudet: systerskapet. Det är viktigt att vara feminist. Vi lever i ett samhälle där kvinnan är underordnad, och vi måste se var makten sitter.

Vera: Ja, precis. Att se våldet som en del av maktförhållandet mellan det manliga och det kvinnliga. Vi bemöter tjejer som kommer till oss som jämlikar, inte som att vi "tar hand" om dem.

Toktam: På Femcenter finns kvinnor med 24 olika ursprung. Där är det extra viktigt att ha en ideologi att utgå ifrån, Roks håller oss samman. För mig är det tydligt att kvinnans underordning inte har så mycket med kultur eller religion att göra. Det handlar om makt, och hur mannen hittat olika sätt att visa den på.

Hur pratar ni om ideologi på jouren?

G: De som börjar i jouren går först vår studie-cirkel. Då ser de om de delar vår syn på mäns våld mot kvinnor eller inte. Sedan kommer vår ideologi in i aktuella frågor vi diskuterar.

V: Vi pratar ganska mycket om ideologi, och skulle vilja prata mer! Vi ordnar diskussionskvällar då vi läser artiklar och ser filmer. Att bli kunnigare gör det lättare att nå ut eftersom vi då känner oss tryggare i kontakten med media.

T: Vi har faktiskt inte så många rena diskussioner om ideologi, men allt vi gör har sina rötter i den.

Varför är det viktigt att jouren är könsseparatistiska?

G: Män på jouren är otänkbart! Hur ska vi veta vem som är okej? Kvinnor som kommer till jouren för stöd måste känna sig trygga i att deras ex inte är där. Om män är med sitter kvinnorna tysta av gammal vana.

V: Jag känner likadant, det är viktigt med en plats där tjejer kan bygga självförtroende och självkänsla, så de lär sig ta plats. Män för auto-

matiskt med sig en struktur. Vi vill ha en miljö där tjejer kan lyfta varandra och vi vill kunna prata om män, utan att känna att vi anklagar någon som sitter bland oss.

Gabriella Nilsson skriver i sin avhandling om en splittring i kvinnojoursrörelsen: vissa är med för att hjälpa utsatta, andra för att ändra samhället. Är kvinno- och tjejjourerna ett socialt problem eller ett könspolitiskt?

G: Jag tycker inte att det ena utesluter det andra.

V: Nej, det handlar ju både om att hjälpa samt att vara en politisk organisation. Jourarbetet har flera dimensioner.

T: Förut var ju våldet mer privat. Nu finns det lagar och därmed är våldet ett samhällsproblem. Statistik visar att våld mot kvinnor ökar, så jag tycker att det är mer av ett samhällsansvar än ett individuellt problem.

Finns det fördomar mellan de aktiva i tjej- och kvinnojourer?

T: Jag har intrycket av att vi inte vet så mycket om varandras verksamheter. Det är synd att inte fler tjejer med utländsk bakgrund söker sig till tjejjourer. Det har nog med språket att göra, och att de inte vet att jouren finns. Invandrartjejerna borde vara där, för de som inte träffar tjejjouren dyker upp hos oss istället, i 19-års åldern, med två, tre barn. Vi borde göra mer för dem!

2005 visades dokumentären Könskriget, vad har ni för tankar om den i dag?

G: Jag var ju med i en intervju i programmet och det jag sa väckte stor medial uppmärksamhet. Tiden som följde var rena cirkusen. Främlingar på nätet hävde sitt hat över mig, men folk som kände mig uttryckte sitt stöd. Jag önskar att Roks hade ansträngt sig mer för att nå ut med vår version.

V: Ja, det är konstigt att Roks inte stod upp mer. Jag var ju inte aktiv när programmet gick, men jag

minns ändå att det var mycket debatt.

G: Vi, Roks, hade på något sätt kunnat gå till motangrepp och gett stöd till vår ordförande, som blev illa åtgången. Vi skulle ha talat om vad vi står för och pekat på falskheten i dokumentären.

T: Könskriget... det är hur som helst en bra titel! Ordet visar på vad som pågår, varför kvinnor är så arga. Men vi måste lära oss visa mer solidaritet, vi kvinnor emellan. Det gjorde ont att få veta att det var en kvinna som gjort programmet. Men, det vi lärt oss är hur media tänker.

Varför gör det ont att en kvinna gjort dokumentären?

G: Det gör mer ont när kvinnor skadar kvinnors sak. Det betyder inte att vi inte får tycka olika.

T: Vi ska inte glömma bort att i grunden har vi alla samma utgångspunkt: att vi är kvinnor och att vi blir diskriminerade på många områden på grund av detta.

vilka är era huvudfrågor framöver?

G: Det sexuella våldet. Och diskussionen om jämlikhet och lika rättigheter vad gäller rätten till sina barn. Kvinnan är fortfarande underordnad, och om män får mer rätt till barnen vid skilsmässa så faller vi tillbaka i tiden. PAS, till exempel, är en del av backlashen.

T: Ja, vi ser en ekonomisk misshandel där kvinnan måste välja mellan att stanna i ett ekonomiskt tryggt förhållande eller ta socialbidrag. Detta leder till fattigdom bland många kvinnor med utländsk bakgrund. Vi ser även hur våldet ändrar form, och hur kvinnor med barn från tidigare äktenskap hämtas utomlands. Barnen utnyttjas sedan i Sverige.

V: Jag tror att vi kommer att fokusera på att vara mer inkluderade och se till allas behov, som att hålla evenemang på platser som är handikappanpassade. Jag hoppas också på mer samarbete mellan tjejjourer. **K**

→ WWW.ROKS.SE

FAKTA

Dokument inifrån: Könskriget, del 1 och 2, SVT2 sändes 15 och 22 maj 2005. Programmet anmälades till Granskningsnämnden där det friades men kritiserades, då Granskningsnämnden ansåg att programmet i ett avseende – tittarna gavs en ofullständig bild i hur utbredd tron på satanistisk våldsutövning mot kvinnor och barn var inom kvinnojoursrörelsen – brast i förhållande till kravet på saktighet, bristen var dock ej sådan att den stred mot bestämmelse i sändningstillståndet, enligt beslut 2005:1102.

Gunilla Nordenfors, 68 år: Startade kvinnojouren Umeå på 1970-talet.
– Min ideologi är att se

könsmaktens ordningen. Analysera alla frågor ur kvinno-perspektiv. Vara kvinno-solidarisk. Arbeta för förändring i kvinnors liv och av samhället.

Toktam Jahangiry, 35 år: Femcenter i Malmö, ledamot i Roks styrelse. Arbetar inom socialtjänsten.

– Min ideologi: My syster! tillsammans är vi starkare! Vår ideologi är baserad på könsmaktens ordning oavsett etnicitet, kultur och klassordning.

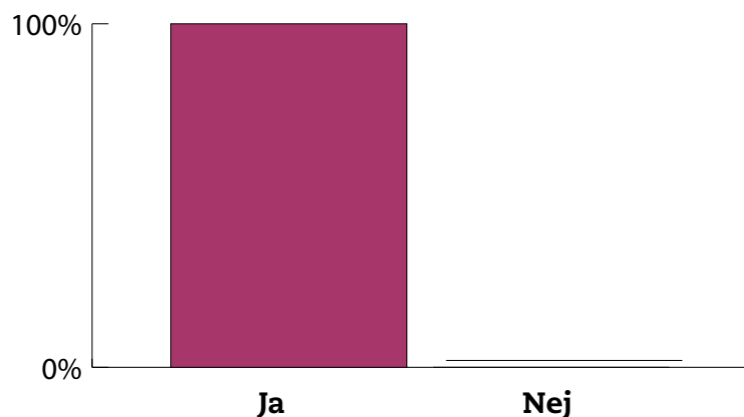
Vera Yllner, 21 år: Tjejjouren i Malmö. Snart deltidsanställd i jouren.

– Min ideologi är en värld fri från förtryck,

där varje människa har rätt till och möjlighet att definiera vilka de är.

Är det viktigt att arbeta utifrån ideologi på din jour?

16 svarande jourer, varav 3 tjejjourer.
Samtliga svarade ja.

Ideologi viktigt i alla jourens möten

Frihet. Jämlikhet. Systemskap. Feminism. Magkunskap. Separatistiskt arbete. Respekt. Kvinnsolidaritet. Hjälptill självhjälp. Tolvnyckelord i Roksjourernas ideologi.

TEXT:
KATARINA HÖRLIN

ENKÄTANSVARIG:
EMMA WILÉN

Att arbeta utifrån en ideologi, eller värdegrund, ansåg samtliga svarande Roksanslutna kvinno- och tjejjourer var viktigt.

"Avsikten med värdegrunden är att alla som arbetar på jouren ska veta hur man skall förhålla sig i arbetet med kvinnor och barn. Det är en trygghet att veta vad som krävs. Ideologin är viktig i alla möten med kvinnor oavsett om de utsatts för mäns våld eller inte", svarar en jour där syster-skap, feministisk grundsyn, respekt, förståelse och bekräftelse utgör värdegrunden.

"När kommunen eller andra begär saker av oss måste vi vara klara med vad som är vårt arbetsområde", skriver en annan jour.

Ideologin är alltid viktig, anser en tredje: "i stödarbetet, i informationsarbetet, i opinionsarbetet måste jourkvinnorna vara kunniga i ideologin att de inte slirar och till exempel välkomnar män i jourrörelsen då den ska vara en frizon för kvinnor. Vår specifika kompetens, kvinnojourkunskap, får vi inte sälja ut och bli hjälpgumma åt till exempel socialtjänsten. Självklart ska vi samverka med bra villkor som vi är med och ställer upp".

Många uppger att den gemensamma ideologin är viktig så att den stödsökande får samma stöd oavsett vilken jourkvinna som arbetar.

"Det är också viktigt att de ideella är här av rätt anledningar. Vi är inte volontärer, utan ideella jourtjejer, vilket innebär att vi har en ideologisk övertygelse bakom allt vårt arbete. Har vi inte det blir det bara tycka-synd-om-verksamhet", skriver en jour.

Många talar om ideologin som ett stöd i mötet med andra organisationer och myndigheter.

"En ideologi som bär hela verksamheten särskiljer kvinnojouren från andra verksamheter som också arbetar med kvinnor som utsatts för mäns våld, våld i hbt-relation eller HRV, hedersrelaterat våld. Kvinnojouren har en frihet att agera politiskt/feministiskt, bedriva opinion baserad på vår övertygelse, våga stå för något: att det handlar om en mänsklig rättighetsfråga att inte bli utsatt för någon form av våld för att du är kvinna".

Att se våldet ur ett strukturperspektiv och därmed kunna lyfta skuld och skam från tjejen/kvinnan är också en av den feministiska ideologins styrkor, betonar flera svarande.

"Också när vi är i samverkanssammanhang är det jätteviktigt att det feministiska perspektivet representeras", skriver en av jourerna.

En gemensam ideologi skapar trygghet och stabilitet på jouren. Även för jourkvinnorna och jourtjejerna.

"När någon medlem haft en egen dold agenda och försökt utöva makt och kontroll över anställda och/eller föreningen. När någon utifrån attackerar med insändare/förtal, mot oss eller mot Roks, då är det viktigt att vi är trygga och att vi står starka tillsammans", skriver en jour som formulerat sin värdegrund i sin "Vision", "Verksamhetsidé", "Verksamhetsplan", "Stadgar", "Roks stadgar", samt andra dokument som medlemmarna ställer sig bakom. **K**

"På jouren möttes jag av gemenskap"

Du är ingenting värd, du kan ingenting, du är helt värdelös och ingen vill ha dig eller dina barn. Ord som jag ofta fick höra under vårt förhållande. Ord som gjorde ont mycket ondare än slagen som han utdelade.

Ord som gjorde att min självkänsla och mitt värde som människa bara blev mindre och mindre.

Ensam satt jag där med min skuld och skam över hur mitt liv var. Jag vågade inte prata med någon om hur mitt liv var och det som jag då såg som dumhet. Att inte kunna lämna den man som jag trodde var mitt livs stora kärlek, men som slog och förnedrade både mig och mina barn. För det finns väl ingen annan som stannar kvar hos den man som slår och förnedrar, klart att man går vid första slaget? Eller?

Jag trodde att det inte fanns någon som stannar kvar i en relation där man blir slagen och förnedrad, utan att det var jag som var svag och dum som inte kunde klara av en så enkel sak som att gå. Mina tankar var ett enda virrvarr med både skuld och skam över situationen jag befann mig i, men även en stor rädsla för mannen som jag levde med.

Tankar fanns på att söka hjälp men jag visste inte vart och hur. Hade inte haft någon kontakt med sociala myndigheter förut så där fanns det motstånd hos mig. Men en kvinna som jag hade kontakt med sa att jag kunde ringa kvinnojouren, att de inte tillhörde socialtjänsten och att jag kunde vara anonym om jag ville.

Varje gång något hände hemma fanns tanken att jag borde ringa och be om hjälp, men det var svårt. Vad skulle jag säga? Att min man misshandlar mig och jag kan inte gå? Tankarna var många, rädd för vad de ska tycka. Skulle de döma mig? Skammen var stor.

Men så tar jag steget ut i det skrämmande och ringer...

Den som svarar är en kvinna och jag vet inte riktigt vad jag säger men hon tycker att jag ska komma dit på ett samtal.

Första gången jag ska gå dit är jag rädd. Hjärtat bankar. Vad ska jag säga, hur kom-

mer jag att bli bemött och vad tänker hon om mig?

Men jag får träffa en kvinna som har förståelse för min situation och som tycker att det är bra att jag söker hjälp. Hon berättar för mig att de inte för några journaler och att jag får vara anonym om jag vill. Innan jag går frågar hon om hon får ge mig en kram. Jag känner mig respekterad för ingen har frågat mig något sådant förut. Alla har alltid tagit mig för given.

Efter det här första mötet börjar min resa mot nya mål. Det är en tuff resa som jag har börjat. Men på kvinnojouren får jag möta andra kvinnor som har varit eller är i liknande situationer. Jag får känna att jag inte är ensam. Många gånger är det tuff kärlek som jag får möta, särskilt av kvinnan som är min samtalskontakt, men utan henne så hade jag varit död i dag. Att hon vågade göra det hon gjorde även om det var tufft både för henne och mig gjorde att jag blev en överlevare. Och inte bara en överlevare, utan jag fick ett liv och kunde börja leva igen.

"Innan jag går frågar hon om hon får ge mig en kram. Jag känner mig respekterad för ingen har frågat mig något sådant förut"

Jag trodde jag skulle bli sittande ensam resten av livet, men på kvinnojouren möttes jag av en gemenskap av kvinnor. En gemenskap där jag kan komma in utan hopp om ett liv men där jag kan få växa och återta mitt livsutrymme. En gemenskap där jag kan få lära mig att umgås med kvinnor, där man stöttar och bryr sig om varandra. **K**

FOTO: PRIVAT

ANETTE LINDE
KRONIKA@KVINNOTRYCK.SE

Anette Linde kom in som stödsökande på kvinnojouren i Gävle år 2001. I dag är hon aktiv som jourkvinna och sitter med i styrelsen. I krönikan delar hon med sig av varför det var viktigt för henne att söka stöd hos en från myndigheter fristående jour där det bara fanns kvinnor och där hon fick vara anonym. Tre av Roks ideologiska grundprinciper.